

اندر آینه حجاب

۱۵۶۴۴۴۴

اندیشنامه معرفت دینی (۴)

روحانیت مطهر

تمایز نگاه شهید مطهری و روشن فکران پیرامون «روحانیت»

www.ketab.ir

www.BORHAN.ir

عنوان و نام پدید آور : روحانیت مطهر : تمایز نگاه شهید مطهری و روشن فکران پیرامون «روحانیت» / نویسنده اندیشکده برهان.
 مشخصات نشر : تهران : دیدمان ، ۱۳۹۶ .
 مشخصات ظاهری : ۳۷ص . : نمودار .
 فرست : اندیشنامه جامعه اسلامی ، ۱۱ .
 شابک : 978-600-9708-39-0

وضعیت فهرست نویسی : فیا

عنوان دیگر : تمایز نگاه شهید مطهری و روشنفکران پیرامون روحانیت.

موضوع : مطهری، مرتضی، ۱۲۹۹ - ۱۳۵۸ — دیدگاه درباره روحانیت

موضوع : Motahari, Mortaza, 1921 - 1979 — Views on clergy

موضوع : مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸ - ۱۳۵۸ — نقد و تفسیر.

موضوع : Criticism and interpretation — 1979 - 1921, Mortaza, Motahari.

موضوع : روحانیت

موضوع : Clergy

موضوع : ۶ روشنفکران — ایران — دیدگاه درباره روحانیت

موضوع : Intellectuals — Iran — Views on clergy

شماره : افزوده

بندی کنگره : ۱۳۹۶ ۸۷ م/ ۷/ BP۲۳۳

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۹۸

شماره کتاب : ۱۷ / ۱۷

انتشارات دیدمان

www.BORHAN.ir

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۸-۳۹-۰
 عنوان: روحانیت مطهر
 نویسنده: اندیشکده برهان
 نشر: دیدمان
 تاریخ انتشار: ۱۳۹۶
 نوبت چاپ: اول
 شمارگان: ۱۰۰۰
 قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

www.BORHAN.ir
 info@borhan.ir

تهران، چهارراه شهید لوامانی، خیابان بوستان،
 کوچه نسترن، پلاک ۲۲، واحد ۴

تلفن: ۲۶۱۵۳۲۹۱
 پیامک: ۱۰۰۰۰۲۸۷

کلیه حقوق این اثر متعلق به «اندیشکده برهان» است و هرگونه نقل مطالب از آن صرفاً با ذکر منبع مجاز است.

فهرست

۶	پیشگفتار
۸	مقدمه
۱۰	مقدمه‌شناسی
۱۲	نقد مای مواجهه با حضور روحانیت در سیاست و اجتماع
۱۳	بررسی نگرش‌ها که در پی مواجهه حذفی با روحانیت است
۱۵	بررسی نگرش‌ها که در پی مواجهه اصلاحات پروتستانیستی با روحانیت است
۲۴	بررسی نگرش‌ها که در پی اصلاحات درون حوزوی است
۳۷	نتیجه‌گیری

www.ketaboo.com

پیشگفتار

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا مُبِينًا

ای مردم! همانا برای شما از جانب پروردگارتان برهانی آمده است و ما نوری روشنگر (قرآن) به سوی شما فرستادیم. (نساء: ۱۷۴)

سپاس خداوندی را که بشر را به برهان حقانیت وجود ذی جود آخرین فرستاده‌اش و نور روشنی بخش کلام الله مجید هدایت کرد و ملت شریف ایران را با هدیه آسمانی انقلاب اسلامی و حیات در ذیل نعمت ولایت در مسیر رشد و تعالی قرار داد. انقلاب اسلامی نعمت بی‌بدیلی بود که رهین ملت ایران شد تا مسیر تمدن‌سازی اسلامی و الگو شدن برای جهان بشریت را پیماید. البته در این طریق، راه ناپیموده

هنوز زیاد است و نیازمند گام‌هایی استوار و خردورزانه هستیم. اندیشکده برهان که متشکل از جمعی از فرزندان انقلاب اسلامی است، کانونی است فعال در زمینه تبیین گفتمان تمدن‌ساز انقلاب اسلامی. تلاش این مؤسسه اندیشه‌محور بر این است که با تکیه بر سرمایه و استعداد معرفتی-علمی نیروهای فرهیخته جریان انقلابی و ارزشی، به تبیین گفتمان انقلاب کمک کرده، در مسیر تربیت نیروهای فکری تراز انقلاب اسلامی و یا به تعبیری «مؤمن اندیشه‌ورز جهادی» بکوشد.

این مؤسسه خود مسیر مطلوب خود را حرکت در چارچوب الگوی امام-امت می‌داند و در این مسیر، بنای گفتمان‌سازی جهادگران فکری این اندیشکده بر پایه تبیین بیانات دغدغه‌ها، مطالبات سیاسی-فرهنگی حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و تولید پژوهش‌های معرفتی و راهبردی معطوف به این مهم است. اندیشکده برهان بر آن است که در مسیر یک جهاد فکری و اعتقادی منسجم و متقن با پاسخ‌گویی مستدل و نظری پرشش‌ها و مسئله‌های کنونی جامعه، گره‌گشایی از معضلات فکری و نظری و شبهه‌ها، این تولید تحلیل و تأملات سالم و پالوده از کج‌اندیشی و انحراف، گام بردارد.

اندیشنامه حاضر به قلم برادر فرهیخته و ابرق‌آقا جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر «عبدالرسول یعقوبی»، عضو هیئت علمی جامعه المصطفی‌العالمیه است که به بررسی و مقایسه نگاه استاد شهید مطهری و نیز جریان‌های مدعی روشن‌فکری به موضوع روحانیت می‌پردازد.

امید است این اثر، گامی کوچک اما مؤثر در شناخت و تعمیق آستان تمدن‌ساز انقلاب اسلامی و بازخوانی اندیشه‌های استاد شهید علامه مرتضی مطهری و مورد رضایت پرچمدار هدایت بشر، حضرت ولی‌عصر (عج) قرار گیرد.

لازم است از زحمات حجت‌الاسلام دکتر عبدالرسول یعقوبی و سایر همکارانی که ما را در تهیه این کتاب یاری فرمودند، تشکر بجای آوریم.

محمدجواد اخوان

مدیر اندیشکده برهان

مقدمه

آیت‌الله شهید مرتضی مطهری به‌خوبی یکی از برگزیده‌ترین یاران امام خمینی (ره)، از جمله متفکرانی است که نقش سزایی در انقلاب اسلامی داشته است. اندیشه‌های شهید بزرگوار که امام زاحل عظیم‌الشأن در آن ایستادگی می‌فرمایند: «من فرزند بسیار عزیزی را از دست دادم و در سوگ او نشستیم که از شخصیت‌هایی بود که حاصل عمرم محسوب می‌شود. در اسلام عزیز با شهادت او در دنیا و دین و دنیای جاودان، ثلمه‌ای وارد شد که هیچ چیز جایگزین آن نیست.»^۱ حواره‌ای یک‌سوی چرایی برای هدایت در مسیر انقلاب اسلامی و از سوی دیگر، سد سدید در برابر حرافات بوده است. حضرت آیت‌الله امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در تأیید این سخن می‌فرماید: «مرحوم شهید مطهری (رضوان‌الله‌علیه) در میدان مبارزه با افکار التفطی‌گرایان بود؛ حقیقتاً هم پهلوان این میدان بود.»^۲

به همین جهت در ساحت عمومی جامعه، اندیشه‌های شهید مطهری از جمله منابع مورد توجه دانشجویان، اساتید، طلاب و فرهیختگان بوده است. همین جایگاه

۱- صحیفه امام، ج ۷، ص ۱۷۸.

۲- بیانات در دیدار معلمان و فرهنگیان سراسر کشور، ۱۷ اردیبهشت ۹۳.

رفیع و مرجعیت فکری شهید بزرگوار مطهری در جامعه موجب شده است برخی از روشن‌فکران سکولار و دگراندیشان که از سوی شهید مطهری در طول حیات خود اندیشه‌های ایشان را به چالش می‌کشیده و از سوی دیگر این اندیشه‌های سکولار در میان عموم مردم و فرهیختگان جامعه جایگاهی نداشته است، مترصد مصادره و یا قلب اندیشه‌های این استاد شهید شوند تا شاید مورد پذیرش جامعه قرار گیرد. آنچه در ادامه می‌خوانید، تفاوت‌شناسی نگاه شهید مطهری (که به‌واقع روشن‌فکری تمام‌عیار است) با روشن‌فکران سکولار درباره جایگاه و نقش روحانیت است. همواره جریان به‌اطلاع روشن‌فکری برای تحقق جامعه سکولار و غربی‌شده در ایران، در تلاش بوده و روحانیت را از کارویژه‌های خود در جامعه دور کند و در این راه، از هیچ رفتاری فروگذار نکرد. اما در حقیقت همواره تلاش داشته با مصادره، قلب و تحریف اندیشه‌های مراجع مکرّم، انقلاب اسلامی از جمله شهید مطهری، این پروژه خود را به پیش برد. برخی سخنان حرم صاحب‌فکران (عبدالکریم سروش) در مصادره اندیشه‌های شهید مطهری را می‌توان در سه زمینه راسخا تحلیل نمود. متن پیش رو نقد و بررسی همین روند را وجه همت خود قرار داده و تمایز نگاه شهید مطهری به روحانیت را از نگاه روشن‌فکران مورد دقت قرار داده است.